

A BENEŠ-DEKRÉTUMOK MEGÍTÉLÉSE NEM SOKAT VÁLTOZOTT AZ ELMÚLT HÉT ÉVTIZEDBEN

Pozsonyi szélmalomharc a magyar kárpótlásért

FOTÓ: DUNAJSZKY ÉVA/FELVIDÉK.MA

Mintegy 43 ezer kényszer-munkára elhurcolt felvidéki magyar kárpótlásért harcol évtizedek óta a Deportálás Áldozatainak és Leszármazottainak Szervezete (DÁLESZ) nemcsak a szlovák pártok képviselőivel, hanem a magyar érdekvédelmet felvállaló politikusokkal is.

→KRIVÁNSZKY MIKLÓS

Hetvenkét éve, 1946. november 19-én kezdődött el a felvidéki magyarok csehszlovák deportálása. Az 1946-1947 telén kényszermunkára kötelezett mintegy 43 ezer személlyel a korabeli csehszlovák kormány egyrészt a szudéta németek elűldözése miatt keletkezett súlyos munkaerőhiányt akarta enyhíteni a cseh–morva területeken, másrészt nyomásgyakorlásra használta fel a lakosságcsere elutasító magyar kormánnyal szemben.

Az általános munkakötelezettségről szóló törvény örve alatt – amely a csehszlovák állampolgárok köz munkára való behívásáról rendelkezett – ártatlan magyarok tízezreit hurcolták el. A központi hatalom többrendbeli módon sértette meg a törvényt azzal, hogy várandós asszonyokat, csecsemőket, agastyánokat és munkaképtelen beteg embereket tuszkolt erőszakkal és kíméletlenül marhavagonokba. A téli hónapokban történt elhurcolások idején – a fűthetetlen vagonokban egy hétnél is hosszabban tartó kényszerutazás során – a túlélők életre szóló testi és lelki sérüléseket szenvedtek. Ezekért a súlyos sérelmekért a mai napig nem kaptak semmilyen kárpótlást, de még a deportálás elismerésének a pusztán tényével is adós a Cseh és a Szlovák Köztársaság.

A magyarok kivételek

A rendszerváltás után a szlovák parlament két ízben követett meg múltbeli sérelmekért nemzeti közösségeket: 1990-ben a zsidóságot, 1991-ben pedig a kárpáti németeket. Az erkölcsi elégtétel lehetőségéből a magyarokat azonban mindkét esetben kihagyták, ellenük továbbra is maradt a diszkrimináció. Ez a fajta szlovák álláspont azért is megdöbbentő és elkésztítő, mert az elmúlt években több olyan jogi szabályozás született, amely

A meghurcolt és kitelepített felvidéki magyarok emlékműve Dunaszerdahelyen

a múltban elszennvedett sérelmekért az állampolgárok más csoportjait is kárpótolta – legutóbb a partizánok árváinak ítélte meg a pozsonyi parlament egyszeri pénzbeli juttatást.

A kényszermunkára elhurcoltak kárpótlása ügyében a Deportálás Áldozatainak és Leszármazottainak Szervezete (DÁLESZ) 2002-ben Mikuláš Dzurinda kormányfőhöz fordult, hogy vessen latba minden erejét az áldatlan helyzet rendezéséért. A miniszterelnöki hivatal válaszelevelében azt írta, a kárpótlási folyamat meggyorsítása érdekében a szervezet forduljon a törvényhozás tagjaihoz. A deportáltak szervezete ennek értelmében a Magyar Közösség Pártjának színeiben tevékenykedő akkori húsz magyar parlamenti képviselőhöz fordult – elsősorban a magyar érdekvédelmet ellátó felvidéki magyar párt akkori elnökéhez, Bugár Bélához és Csáky Pál miniszterelnök-helyetteshez. A pozsonyi kormányban helyet foglaló magyar képviselő azonban nem tett semmit az ügyben, pedig Bugár Béla pártelnök 2004. szeptember 24-i Komáromban elhangzott beszédében úgy fogalmazott, „amíg a politikai akarat nem érik be, a társadalmi szervezetek feladata történelmi lelkiismeretként számon tartani a témát, és a politika feladata a kor-

mány és a parlament asztalán tartani a Beneš-dekrétumok ügyét”.

Labdajáték az állami hivatalok között

A DÁLESZ megkereste beadványával az összes egymást követő szlovák kormányt, sőt nemzetközi támogatást is sikerült szereznie a jogos kérelemnek: számos európai parlamenti képviselő kérte számon a kárpótlás elmaradását a szlovák és cseh kormányokon. Szlovákia csatlakozási folyamatának során a deportáltak ügyében sem az Európai Unió döntéshozói, sem a szlovák kormány, sem a felvidéki magyar politikai képviselő nem teljesítette az áldozatok azon kérését, hogy – más szlovák állampolgári csoportokhoz hasonlóan – ők is törvényes kárpótlásban részesüljenek. Miután az EU-s csatlakozási folyamat kényszerítő ereje megszűnt, egyértelművé vált, hogy nehezebb lesz ezt a követelést kiharcolni.

Az egymást követő Fico-kormányok nem utasították ugyan el a miniszterelnökhöz beadott kárpótlási kérelmeket, de érdemben nem tettek lépéseket egy jogi norma kidolgozására, amely megnyugtatóan rendezte volna a hét évtizedes igazságtalanságokat. A Miniszterelnöki Hivatal a kérést végül az Igaz-

ságügyi Minisztériumhoz továbbította. És itt a kör újra bezárult, mert Lucia Žitňanská miniszter asszony 2017 elején keltezett levelében azt írta a szövetségnek, hogy törvény hiányában a minisztériumának nem áll módjában kárpótlást fizetnie.

Újra próbálkoznak

A DÁLESZ ismét időszerűnek tartja a kárpótlási ügy napirendre tűzését. A több évtizede folyó próbálkozás újabb állomásaként a szervezet megkereste a Szlovák Nemzeti Tanács (a pozso-

védő szervezet külön megkereste a Most–Híd vegyespárt magyar tagjait, illetve a független képviselőként tevékenykedő Simon Zsoltot is, hogy végre szülessen megoldás a túlélők, illetve a munkatáborokban elhunyt leszármazottak ügyében. A felvidéki magyarság kérése elméletileg ma kedvezőbb elbírálásban részesülhetne, hiszen a Most–Híd színeiben – Gál Gábor személyében – magyar igazságügy-minisztere van az országnak, másrészt ellenzéki térfélen Igor Matovič és Richard Sulík pártelnökök az utóbbi időben tapasztalt nyitása a magyarok felé most kerülhetne ítélszék elé: eldől, mennyire valószínű és őszinte szándék vezérli az eddig nem éppen magyarbarát politikusokat. Ugyanakkor a Robert Fico vezette Smer kormány párt is megtalálhatja számítását egy közös fellépés keretében a kárpótlási törvény megszavazásához, hiszen erősödhetne a magyar kormány szlovákbarát politikája. Jól látható, hogy egy idő óta az ellenzéki pártok is több gesztust tettek a felvidéki magyarság rokonszenvének elnyeréséért. Tény, hogy a szlovák hatalmi elitben található Most–Híd részéről megbocsáthatatlan bűn lenne, ha a rendszerváltás óta húzódozó magyar kárpótlás ügye ismét elhalna.

→A rendszerváltás után a szlovák parlament két ízben követett meg múltbeli sérelmekért nemzeti közösségeket: 1990-ben a zsidóságot, 1991-ben pedig a kárpáti németeket. Az erkölcsi elégtétel lehetőségéből a magyarokat azonban mindkét esetben kihagyták.

nyi parlament) minden tagját, a parlamenti pártok elnökeit és Peter Pellegrini miniszterelnököt, hogy a törvényhozás eddigi gyakorlatai szerint orvosolja a felvidéki magyarság múltbeli sérelmeit. A deportáltak érdekeit

Erdélyi Napló

Megjelenik minden csütörtökön.
Kiadó: Príma Press Kft.
535600 Székelyudvarhely,
Bethlen Gábor u. 55.
tel.: 0266-218361
ISSN: 1223-1223

Felelősszerkesztő: Makkay József

Ügyvezető: Zilahi Imre

Lapszerkesztők: Nánó Csaba, Somogyi Botond

Főmunkatársak: Borbély Zsolt Attila,
Pap Melinda, Sütő Éva

Hetilapunk a Krónika és a Székelyhon
napilapok csütörtöki lapszámában jelenik meg.

- Az (X)-szignóval ellátott szövegek fizetett reklámok, közlemények.
- A megjelent írások nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét tükrözik!
- Szerkesztőségünk fenntartja a jogot, hogy a beérkezett levelek és másféle írások közléséről döntsön.
- Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza!

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

400027 Kolozsvár, Regele Ferdinand
(volt Wesselényi) utca 37. szám, 14. lakrész
tel.: 0264-705205, 0264-705215
e-mail cím: office@erdelyinaplo.ro

Honlap: www.erdelyinaplo.ro
Hirdetésfelvétel és terjesztés a fenti címen
hétköznap 8–16 óra között.